

mtatkki

Hungarian Academy of Sciences
Centre for Social Sciences
Institute for Minority Studies

A PDF fájlok elektronikusan kereshetőek.

A dokumentum használatával elfogadom az
[Europeana felhasználói szabályzatát](#).

szó a városban. A város alapítója is egy örmény püspök volt: Verzereszky Oxendius, ki »1700-ban tette le — mint egy füzetben olvassuk — a dicsőült I. Lipót királytól nyert engedély következtében Szamosújvár alapkövét.«

Az örmény egyházközségnek a főtéren van nagy, díszes temploma, mely a kis városi templomok bármelyikével kiállja a versenyt. Külső, belső arányosság, izlés és csín teszik tetszetőssé, és sok érdekes régi kincs becsessé. Egy fülkéjében van elhelyezve az a világhírű kép (fejedelmi aján-dék), mely Krisztus levételét ábrázolja a keresztről, s mely kétségkívül a Rubens iskolájának nyomait hordja magán. Állítólag Rubens sajátkezű alkotása.

A római katolikus parochiát a szt. Ferenczrendiek kezelik, kiknek az alsó-vízútczában van klastromuk s tem-pломuk.

Igen sokan vannak városunkban görög katolikusok is, kiknek itt püspökük székel, papnöveldével, tanítóképzőinté-zettel. Templomukról épen most gondolkoznak.

A reformátusoknak is van templomuk, s az országos fegyintézetben minden felekezetnek van lelkésze, s tanítója. Az országos fegyintézettről fölösleges hosszasan írni. Ki ne tud-na az erdélyi részek e hatalmas, szomorú intézetéről; ott terül el a temető mellett. Az élő-halottak országa, a holtak birodalma mellett. Ki tudná megmondani, hogy melyik-ben van nagyobb boldogság?! Az örményeknél igen korán kifejlődött az érzés a társulás iránt. Minden nemű ipar-társulatok mellett van kereskedő társaság, van dal-zene egye-sület, műkedvelő társaság, van tüzoltó egyesület, kaszinó stb.

Különösen a kaszinó képez fontos tényezőt városunk szellemi életében. Minden jóra való lakós tagja e társulat-nak, melyben erős demokratikus szellő lengedez. Pár évvel ezelőtt ünnepelte fennállásának 25 éves jubileumát.

Szamosújvár kis város, de mint ilyen kellemes és él-vezetes. Igy van értelme, jogosulsága neki. Ha egyszer megindul valami nagyobb mozgás, mely arra készíti, hogy nagy várossá legyen, lehet talán élénkebb, nagyobb, de ked-vebb soha. Szamosújvár a nyugalom városa.

De nagyon tévedne az, ki azt képzelné, hogy itt pety-hüdt idegzetű, álmos, közönyös nép lakik. Nincs itt ele-

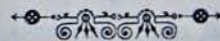
gendő tér arra, hogy a szamosújvári élet jellemző motivu-mait részletesen rajzolhassam. Tessék csak kimenni ün-nepnapokon a páratlan szép sétaterre, s meg fogja látni az illető, hogy bizony e kis város hölgy közönsége biztos tu-domással bír a divat újabb és újabb jelenségeiről. Tessék csak hallgatózni a kaszinó helyiségeiben, s meg fog győződni a kíváncsi, hogy itt a társadalmi élet minden mozzanatáról helyes képzeteik vannak az embereknek.

Szamosújvár vidékéről is kellene írnom, de e pontnál alig ha tárgyilagos tudnék maradni. De hát hogyan is? Hi-szen én előttem véghetetlenül kedves e vidék legunalmasabb pontja is. Különösen kiemelem mégis a Szamospart kör-nyékét az u. n. »berkek«-et, a »lunkát«, melyek rendes ki-rándulási helyek. Közel Szamosújvárhoz fekszik a kérői kénes fürdő, hathatós vizével.

Hanem most már bevégezem rövid leírásomat, mely távol minden magasabb igénytől, csupán arra szolgált, hogy tisztelt vendégeink előtt felújítsa szerény városunk emlékét.

A ki pedig még nem látta e várost, jöjjön el ide, mert vendégszeretetre, szives fogadtatásra talál.

ESZTEGÁR LÁSZLÓ.

Erdélyi örmény közmondások.

Ha dicsértetni akarsz, tanuld a feketét fehérre változtatni.

*

Se ne örvendj ha van, se ne busúlj ha nincs — gyermeked. (Mi chéndá the unisz, u mi vèchpá the cshunisz).

*

Az szokott kapni ajándékot, a kinek sok kincse van.

*

Hosszú az ökör nyelve, de azért még sem tud beszélni. (Er-gán e jézin lizun, pájcz cshide zuruczelu.)

*

A bolond, bolond húsvét napján is. (Chevè, chev e zádgin girágin ál.)

*

Szegény ember égeti gyertyáját, hogy számlálja a gazdag vagyonát.

*

Én a vevő Isten a fizető. (Jész árnogh, Ászduász vidsárogh.)

*

Az az ember, ki embertársa dolgát nem tudja, éjjélkor hi templomba (Csak az segíthet rajtam, ki ismeri ügyemet-bajomat. — Márt mártu pán cshide, gesz-kisérun zszám gi-gáncshe.)

*

Adj a bolondnak dolgot és felgyűjtja a házat. (Dur pán chevin u gérág gudá dánéd.)

*

Malozsát vettem és kökény lett belőle (Cshámics kéná, gogán tárczáv.)

*

A nagy is bolond, a kicsi is bolond, a bölcsőben levő pedig fejét rázza.

*

Legyen a mi lesz, csak a füst jöjjön ki egyenesen. (Élá en-dér élá, némá muché sidág ele.)

*

Keveset rakj és hamar fordulj vissza. (Khics párczir, u thez tárczir.)

*

Kutyát üss és pénzt nyerj. (A munka nem szégyenítő — Sun zárg u bán vásztége.)

Gyűjtötte: DR. GOPCSA LÁSZLÓ.

Örményországi élet.

— A falúsi örmény hagyományból. —

I.

A mi falúsi embereink ezeket mondják:
Isten, Ádám eleste után, angyalt küldött, hogy ez tanítsa meg az első embert földművelésre. Midőn az angyal azon tanakodott, hogy melyik állatot fogja be az ekéhez, ezek egyike így bögött jész, jész (u, én); azért jész (u, ökör) nevet kapott.

Mária azután, hogy Egyiptomba futott az isteni kiseddel, megfürösztette Jézust; azon háznál, hol a szent család szállva volt, gyermekek is voltak; ezek alig érintették meg a fürdővizet, azonnal megfehéredtek. Látta a nagyanya, hogy mily csodálatos módon fehéredtek meg unokái, azért gyapotot vett elő, és evvel fogta fel az alvó Jézus arczáról az izzadságot; a gyapotot azután kiszűrte egy kis edénybe . . és eltette. Idő múlva e kis edény egy örmény egyházi személy kezébe került, ki azt Ecsmiá-dzinbe vitte; evvel csinálták az örmények a »meron«-t (μύρον, chrisma). A falúsi örmény hiszi, hogy a meronban (bérmáláskor használt szent olaj) Krisztus izzadsága van.

A császárszakáll mellett haladt Krisztus, de ez nem szive-sen látta Urát; azért átok fogta. E virág nyaka azóta görbe és élete csak három napig tart.

Az örökzöld mellett haladt Krisztus, és ez magát meghajtva imádta Alkotóját. Úrunk megáldotta e növényt; az örökzöld nem hervad el.

Meg akarta Krisztus nézni az öszvért, de ez állával félretaszította; e naptól kezdve nem csikózik az öszvér.

Szállást kért Krisztus egy háznál, az asszony kelletlenül fogadta be; de a férj, ki nem sokára haza jött, nemcsak vidor arcot mutatott, hanem jól meg is vendégelte. Éjfél tájban nyugtalanzkodni kezdett a kis gyermek. A szülők mindent elkövettek, hogy a gyermeket lecsendesítsék; de mert fájdalma nőttön-nőtt, még jobban sirt. Krisztus erre ölébe vette a gyermeket, és egy imát mondva meggyógyította. Az örmény anyák, ha gyermekeik sírnak-rinak éjelenként, most is mondják ezen imát.

Judás elárulván Krisztust, elment hogy akaszsa fel magát. Sietve-sietett, hogy mikor Krisztus szétrontja a poklot, ő is üdvözölhessen. De az ördögök megtudták szándékát; azért lábai alá bujtak és három napig vállai-kon tartották, hogy meg ne fuladjon. Az áruló végre ön-maga fojtotta meg magát, de már későn. Krisztus halottai-ból akkor már feltámadott.

Czigányok készítették a keresztrefeszítéshez szükségelt szegeket; de loptak a vasból; ezért átok érte őket: hazátlan-házatlanul bolyongnak szerteszt.